

"משחק" פרלמנטרי

לבטל את החלטת הכנסת, לערוך כעבור כמה ימים הצבעה חדשה תוך גיוס החיכים שנעדרו בפעם הקודמת, ולקבל את ההחלטה הרצויה לממשלה. אם כן, נשאלת השאלה: לשם מה בכלל יש צורך בהצבעות? כל אחד יודע כי לממשלה יש רוב בכנסת, אחרת לא היתה נבחרת. די שמוכרי הכנסת יטלפו למוכרי המפלגות, אלה יודיעו לו מה החליטו המפלגות — וזה ייחשב כהצבעה. עוד יותר פשוט: די שיקום דובר אחד של הקואליציה, יצהיר כי הקואליציה החליטה מר שהחליטה — ולא יהיה צורך לערוך בכלל הצבעות.

רק שני ח"כים נרשמו לחיכוך על ההצעה המחודשת — נציג גח"ל ואני. נציגי שאר הסייעות מילאו פיהם מים, לא דיברו ולא מחר.

אחרי שהפרופסור הנס קלינגהופר נימק בהרחבה, בשם גח"ל, מדוע עמדת הממשלה מבזה את הכנסת, הבעתי את דעתי סיעתנו בנאום קצרצר:

אורי אבנרי: גברתי היושבת ראש, כנסת נכבדה.

יכולנו לדבר על החוק הזה ולשאול שאלות נוקבות, כגון: מדוע זה בכלל חוק לשעת חירום? מדוע ניתן לשר לגבות סכום, שלא נגבה בסעות, חמש שנים אחרי שאירעה הטעות? אולם לא אדבר על החוק, ולא אשתתף בדיון בכלל, כמחאה על עצם אייכבוד הכנסת, שלא לומר היליזול הגמור בכל הליכיה, המתבטא בהגשת הצעת-חוק זו בשנית — וזה על ידי ממשלה שרק לפני כמה שבועות הודיע שר-המשפטים שלה שהוא עומד להגיש הצעת חוק לכיבוד הכנסת.

ארשה לעצמי להזכיר לכנסת שחוק זה נדחה עליידי רוב מיקרי, כביכול, בנוכחות חמישה מתוך 75 חברי הכנסת הנימנים על הקואליציה, שעות ספורות — ואולי דקות ספורות — אחרי שדוברי כל הסייעות שהשתתפו בדיון על תקציב הכנסת באותו יום זעקו נגד מיעוט המשתתפים במליאת הכנסת.

מה שקרה להצעת-חוק זו מוכיח לאן מובילה התרופנות מליאת הכנסת, והמסע המאורגן להצדיק התרופנות זו.

טענות אלה נידחו עליידי ח"כ קרגמן בחריפות. הוא הסביר כי החוק דרוש באופן חיוני למשק, וכי אין לחדל ל"משחק" הפרלמנטארי לשבש את ניהול הכלכלה.

אורי אבנרי: אם הדבר כל כך חשוב, מדוע לא נכחו חברי הכנסת באולם? **ישראל קרגמן:** אין זה שייך לענייני! אני לא צריך לחקור איפה הם היו.

אורי אבנרי: גם אתה לא היית נוכח באולם! **ישראל קרגמן:** (ברוגז) אינני חייב לך דיון-שבון! (ברוגז גובר) אין זו זכותך לשאול איפה הייתי!

בכל זאת לא הסבירו אנשי מפא"י מדוע מותר לממשלה להגיש כעבור יום הצעת-חוק שנדחתה בהצבעה, בעוד שלח"כ אסור להגיש מחדש הצעת-חוק פרטית תוך חצי שנה אחרי שנדחתה. בכנסת יש שני הגיונות ושני צדקים.

אגב, בפרוטוקול לא נרשמו חילופי-דברים פרטיים שאירעו בשעה שעליתי לדוכן בעניין זה. באותו רגע פנתה גולדה מאיר אל הפרופסור קלינגהופר וקראה לו: "אתה רואה מי השותף שלך? אתה עוזר לו!"

השיב לה קלינגהופר: "אם הוא אומר דברים נבונים, לא איכפת לי להיות יחד עימו."

בסופו של דבר הצבענו עם גח"ל נגד החוק — כשכל שאר הסייעות חומכות בו או נמנעות.

נכון

מרד הנואמים

ע"ה קרה אחרי שנתקבל חוק זה, נערך הדיון על חוק לעידוד השקעות-הון (ראה מסגרת). הממשלה תולה את כל תקוותיה בחוק זה, אולם בעת הדיון בו ירדה הנוכחות אל מתחת לעשרה. בשעה 7.35 נכחו, מלבד הנואם (וילנר), היו"ר (תלמי) ואנשי רק תשעה ח"כים, בעוד השר שרף עומד בדלת ומעשן.

רשימת הנוכחים: המערך — 6 מתוך 49 (גבי כהן, אורן, פתל, ארבל, הקטין ואמנון לוי, שזה היה יומו הראשון בכנסת); גח"ל — 1 מתוך 26 (ידיד); מפד"ל: 0; רפ"י — 1 מתוך 10 (מתילדה גז, כרגיל); מפ"ם — 0; ז"ע — 0; אג"י — 0; רק"ח — 1 (טובי); פא"י — 0; מק"י — 0.

יום לפני כן ירדה הנוכחות עוד יותר. זה היה בעת הדיון על משרד-הפנים. דוברי הסייעות דיברו בזה אחר זה, וכל סיעה נטשה את האולם בגמר נאום דובריה העיקרי. כשהתקרב תורו, היה האולם כמעט ריק לגמרי — וגם שר-הפנים וסגנו עזבו את המקום מזמן. אז עשינו מעשה חסרת-תקדים — התמרדנו. שלושת הנואמים שצריכים היו לנאום — לפי התור: אני, מיקניס וידיד מגח"ל — חתמו על בקשה ליור להפסיק את הישיבה. הנואם הרביעי, ורסמן מן המערך, הצטרף לבקשה באופן אילם. היו"ר, אריה בן-אליעזר, הסכים לדחיה ונעל את הישיבה.

כעבור יומיים, כשהתחדש דיון זה, נכחו באולם 13 איש. כשהתחלתי לשאת את נאומי, התפתחה תקרית-זוטא על רקע זה:

אורי אבנרי: כבוד-היושבת ראש, 13 חברי-כנסת נכבדים, כבוד שר-הפנים שאיננו...

היו"ר יצחק נבון: חברי-כנסת אבנרי, אני רוצה להסביר לך: על כל פנים, כאשר אני מנהל את הישיבה — אתה תפנה אל הכנסת. בדברך אתה יכול להעיר שיטתם 13 או 12 חברי-כנסת. אבל לא תוך כדי פנייה. אני מבקש, כאשר אתה פונה, תפנה לכנסת.

אורי אבנרי: אין סעיף על כך בתקנון.

היו"ר יצחק נבון: אין זה עניין של תקנון. כך אני פוסק. זכותך לערער בפני ועדת-הפירושים.

אורי אבנרי: כל הכבוד, אעשה זאת. הרשה לי לפנות אל כבוד שר-הפנים שאיננו, וכבוד סגן-שר-הפנים שאיננו.

קריאה: הנה נכנס סגן-שר-הפנים. הוא בא לשמוע אותך.

אורי אבנרי: כבוד היושבת ראש, כנסת נכבדה, כבוד סגן-שר-הפנים...

הנאום עצמו (ראה עמוד 5) עבר ללא תקריות נוספות. הוא כלל הצהרה עקרונית על גישתנו לבעיית המימון בישראל, גם כאן בלטה העובדה שאנחנו לא רק האופוזיציה העיקרית היחידה בכנסת, אלא שאנחנו גם הכוח החדש היחיד, הניגש בגישה חדשה לבעיות ישנות. כל שאר הסייעות, מחרות ועד מק"י, ובכללן מפלגה כמו רפ"י הדוגלת בכיכול ב"מודרניזציה", נקטו קו הפוך לגמרי: הן תבעו כי הממשלה תעביר

האם כל הנעשה בכנסת אינו אלא מישחק, הבא להסחת את העובדה הגסה שמפא"י עושה, בעזרת גורותיה, ככל העולה על נפשה?

זוהי המסקנה המתבקשת מדבריהם של שני נואמים, שדיברו נגדנו השבוע בכנסת. הנושא היה אותה הצעת-חוק אומללה להארכת תשלומי-חובה המוטלים על המשק, בסכום של 60 מיליון ל"י. כפי שסיפרתי בשבוע שעבר, ביטלנו הצעה זו עלידי הצבעת-בזק, תוך ויתור על זכות-הויתור שלנו, כשנוכחנו לדעת כי רק 5 ח"כים של הקואליציה נכחו באולם, לעומת 8 אנשי גח"ל ואני.

השבוע הגישה הממשלה את ההצעה מחדש — תוך התעלמות גמורה מהצבעת הכנסת. מה אמרו דובריה על ההצבעה שהיתה?

שר-המיסטר-התעשייה, זאב שרף: "זה היה מישחק מוצלח שהצליח... אני הייתי ספורטאי באותו ערב שהצביעו, ואמרת שאני מקבל באהבה הצבעה זו — אני מציע לכם להיות ספורטאים עכשיו ולהימנע מהצבעה."

ח"כ מפא"י ישראל קרגמן: "עקב סיטואציה מיוחדת — ואני מקבל את המישחק הפרלמנטארי, הוא חוקי ובהתאם לנוהג הפרלמנטארי — קרה אשר קרה..."

כלומר: אם לממשלה יש רוב, זה רציני. אם אין לממשלה רוב, הרי זה מישחק, אפשר

שאלות השבוע

בין השאר הגשנו השבוע את השאלות הבאות:

- **חימום ברכבת:** האם ניתן להתקין ולמנוע סבל מהנוסעים?
 - **טימות חיים:** האם נכון כי עשרות אנשים הוסטו חיים בטימות-הבכורה של הבאינג החדש של אל-על? כמה הוזמנו, ולפי איזה קריטריונים?
 - **מספר מלחמה:** האם מלחים אותו בצה"ל? איך ובאיזו מסגרת?
 - **מיסים עירוניים:** כמה פקידים עוסקים בגבייתם בכל הארץ?
- כן הגשנו שאלות על הנושאים הבאים: הפליית ייצואני מוצרי-כיתנה בתמריצי ייצוא, הצורה הברוטאלית בה הועברו בדוים מאזור לוד, מצב הילדים המפגרים ומחירי החזקתם, יחס שר-האוצר לחברת רסקו, סיפורו של אמנון רובינשטיין על צעיר ערבי שלא נתקבל לעבודה בשל האשמות אלמוניות, דו"ח מבקרי-המדינה על הליקויים בעיריית תל-אביב.

תשובות השבוע

השבוע ענו השרים לעשרות שאלות שלנו. בין השאר התחיל לגבוט היבול של 18 השאלות, שהגשנו לכל השרים ובהם שאלנו על נסיעותיהם ונסיעות עוזריהם לחו"ל מאז כינון הממשלה הנוכחית לפני שנה. בין השאר ענו:

- **שר-הבטחון:** טען כי אינו יכול לענות מטעמי בטחון.
- **שר-החינוך והתרבות:** הודיע כי השר לא נסע כלל, סגן-השר נסע פעם אחת על חשבון ההסתדרות הציונית, 4 עובדים נסעו על חשבון המשרד, ו-4 עובדים נוספים נסעו חלקית על חשבון המשרד. בסך הכל הוציא המשרד על כך: 11 אלף ל"י.
- **שר-הדואר:** הודיע כי שר-הדואר הקודם נסע פעם אחת בכל תקופת כהונתו. בתקופת הממשלה הנוכחית נסעו לחו"ל 40 פקידים הדואר. השר לא פירט את ההוצאות.
- **שר-האוצר:** הודיע כי נסע 3 פעמים, ואילו 15 מעובדיו יצאו את הארץ בסך-הכל 28 פעמים. השר לא פירט את ההוצאות.

כן ענו השרים על השאלות הבאות:

● **אי-הוזהרות:** שאלה: האם נכונה ידיעה בעתון אמריקאי כי מפקד חיל-האוויר הישראלי אמר שהמיג העיראקי שנחת בישראל הוא הראשון שהגיע לעולם החופשי? האם ישראל שייכת לגוש הפוליטי המכנה את עצמו כך? האם נטשה ישראל את אי-ההזהרות, שעליה הכריז משה שרת?

● **תשובת ראש-הממשלה:** המפקד לא אמר כך. "ישראל אינה מזדהית עם שום גוש. היא קובעת את עמדותיה באופן עצמאי, לפי האינטרסים הלאומיים שלה."

● **אלמלינה:** שאלה: בהוצאת צה"ל הופיע ספר של פינחס וזה, בו מועלות טענות חדשות לגבי פרשת אלטלינה. האם זו הגרסה הרשמית של משרד-הבטחון? האם מוכן שר-הבטחון למנות ועדת-חקירה לבדיקת עניין זה?

● **תשובת ראש-הממשלה:** אין גרסה רשמית. אין כוונה למנות ועדת חקירה.

● **שאלה נוספת:** "אדוני ראש-הממשלה, לאור העובדה שמסעם צה"ל ומשרד-הבטחון פורסמו, בעניין כאוב זה, גירסות שונות וסותרות במרוצת השנים, האם אין כבוד ראש-הממשלה סבור כי הגיע הזמן להסיל על היסטוריון מוסמן לחקור פורשה זו ולפרסם אחת ולתמיד גרסה מוסמכת?"

● **תשובת ראש-הממשלה:** "כידוע, אינני שייך לאלה החושבים שיש לעסוק בפרשיות העבר. אם תהיה פעם החלטה על ידי מוסד מוסמן, הכנסת או מוסד אחר, לעשות זאת — אעשה. אני עצמי, מתוך היוזמה שלי, אינני חושב לעשות זאת."

● **שיפוץ המימון:** שאלה: האם הוצא רבע מיליון ל"י לשיפוץ מימון מיוחד לנסיעת ראש-הממשלה באפריקה בקיץ 1966?

● **תשובת ראש-הממשלה:** באפריקה בקיץ 1966: השיפוץ עלה 101 אלף ל"י. הדבר היה דרוש מטעמי יוקרה, וגם לא היתה דרך אחרת לבצע את הביקור.

● **היועץ מברב:** שאלה: האם נכון כי היועץ של ראש-הממשלה לעניינים ערביים, מר טולידאנו, אמר, כפי שפורסם בעתונות, כי אינו רואה כל תקנה לבעיית ערביי ישראל, כי עומדת להתחולל התנגשויות גדולות בין אזרחים יהודיים וערבים במדינה, כי הערבים מתרבים בקצב מסחרר, וכי אין לצפות שערביי ישראל יהיו נאמנים למדינה?

● **תשובת ראש-הממשלה:** "מר טולידאנו לא צוטט נאמנה. הדברים שיוחסו לו לא נאמרו, לדבריו, עלייך."

● **שאלה נוספת:** "האם כבוד ראש-הממשלה אינו סבור כי רבים מדי המיקרים בהם פקיד מסיים זה אינו מצוטט נאמנה?"

● **תשובת ראש-הממשלה:** "יתכן כי כמה פעמים הדברים לא צוטטו נכון."